

Spirit of Bosnia / Duh Bosne

An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Me?unarodni, interdisciplinarni, dvojezi?ni, online ?asopis

SVJEDOK GENOCIDA: MORAM RE?I DA SE SUPROTSTAVIM ZABORAVU

Dževa Avdi?

Danas je 9. juli. Na današnji dan prije ta?no 20 godina, imala sam nepunih devet godina koje simbolizira i ovih devet cjetova Srebrenice na mojoj odje?i danas. Preživjela sam GENOCID. JEDNOM se biva DIJETE, a ja NIKADA nisam i ne?u SAZNATI šta je bezbrižno DJETINJSTVO. Jer uništeno je prije nego što je i po?elo, i to ne bilo ?im, ve? GENOCIDOM!!! U ratu sam završila tri razreda osnovne škole kojih se ni ne sje?am. Da, ne sje?am se kako sam nau?ila ?itati, pisati, brojati...jedino ?ega se sje?am jest da sam imala samo jednu svesku. Pošto mi je ona bila za sve predmete, u školi bi pisala u nju, kad do?em ku?i nau?ila zapisano, a zatim sve brisala da bih imala gdje pisati drugi dan. Oteto mi je djetinstvo, sloboda, toplo maj?ino krilo, o?eva prisutnost i dom! Sve je nestalo i nastala je borba za život.

11. juli 1995. godine. Utorak. Tog dana grad se gušio u strahu, jer zlo je bilo na pragu Srebrenice. Krvavo i Sumanuto. Zlo je pobijedilo dobrotu – Mržnja je pobijedila ljubav, a Smrt je pobijedila život. Zulum je osjetilo i malo i veliko, ro?eno i nero?eno! Moj grad je postao LOGOR! S hiljadama sugra?ana gledala sam smrti u o?i! Nismo znali ho?emo li preživjeti, jer nismo imali pravo na život! Srebrenica u JULU nije imala pravo na život! Bila je osu?ena na GENOCID.

Malo pamtim TAJ dan kada smo iz stana krenuli prema Poto?arima. Od samog jutra su granate padale! Babo je došao iz borbe i ponovo se pakovao. Svi su se ?udno ponašali, krlili suze i poglede. Bližio se rastanak. Neki se od tad više nikada nisu vidjeli. I nikada ne?e!!

Neko je glasno rekao – Ušli su u Srebrenicu, svi moramo prema Poto?arima!!! U haustoru je nastala vriska! Mama je spremila bracu i mene, a babo je ve? bio na izlaznim vratima. ?udno nas je grlio i ljubio, ?ini mi se kao nikada do tad. ZNAM da se bojao da nas više ne?e vidjeti! Brzo se okrenuo i otišao.

Mama je uplašena- ali hrabra, gonjena strahom, sa 34 godine života i dvoje male djece stavila „glavu u torbu“ i krenula putem spasa! Stigli smo ve? u opkoljene Poto?are, a onda iz mase se pojavila ona i kroz suze rekla: “Sad sam vam sreća babu rekao mi je : “Posellami moje ako ih negdje vidiš. Izljubi mi djecu. Reci im da se ne brinu. ” I otišao.”” Zauvijek ?e u ušima odzvanjati rije?i koje nam je tad babo uputio preko jedne od herona majki Srebrenice, Munire Subaši?.

Masa izbeumljenih žena, djece, staraca...je neprestalno punila LOGOR Poto?are. Tu smo preno?ili dvije no?i. Prvu no? je mama vidjela kako odvođe muškarce, žene, dje?ake... No? su ispunili bolni jauci majki, pla? djece, a zrak se osjetio na svježju krv koja je natapala Poto?are. Mi

smo srećom spavali.

Drugu noć smo noćili kod mosta za skretanje za sadašnju Spomen sobu. Nesvjesni šta se dešava i gdje se nalazimo, ja i braco smo opet spavali. Hvala Bogu, jer ko zna šta bi nam se dogodilo da nismo? Mama je ostala budna do zore. Svjedok je najbolnije noći. Svjedok je GENOCIDA! Potočarsku poljanu te stravične julske noći ispunjavali su jezivi krikovi silovanih žena, majki kojima uzimaju rođenu i nerođenu djecu, izgubljeni i tužni pogledi prestravljenih ljudi...

Priča nam je da je toliko drhtala da je imala osjećaj da se zamlja pod njom trese. Od straha je nekoliko puta pokušavala da pobjegne, a onda bi se okrenula, pogledala nas i vratila se. Molila je Boga da ogluhne, jer više nije mogla da izdrži slušajući jauke nevinih ljudi od kojih se krv ledila. Bog je olakšao, svanulo je nakon noći duge kao godina. Odmah nas je probudila da krenemo prema autobusima. Govorila je: “Ubit ću i sebe i djecu ali OVDJE više neću ni minute ostati”!

Mama je kao nikada do tad nezaustavljiva i snažna krenula kroz masu prema autobusima. Pri ulazu u autobus zaustavio je vojnik! Pitao je gdje vodi bracu? Sledila se!!! Dok je ona svojim zabrinutim pogledom neprestalno gledala u bracu i vrsto ga stezala uz sebe, vojnik se okrenuo na drugu stranu, a mi smo kradom ušli u autobus. Zatim za nama drugi prestravljeni ljudi. Autobus je odmah krenuo prema Kladnju. Muškarce i dječake su odvajali na drugu stranu govoreći da će po njih navodno doći drugi autobus. Nažalost, po njih je došla NASILNA SMRT. Put do slobode bio je beskrajno dug. Mama je svo vrijeme bracu trpala bukvalno pod noge, da ga ne vide, jer mnogo mlađe od njega su ostavljali, a njemu je bila 12-ta godina.

Stigli smo u Tišću i pješke krenuli prema Kladnju. Masa ljudi gonjena strahom je hrlila prema slobodi. U jednom trenutku braco je rekao – Mama sada su naši. A ona mu je opet gurnula glavu prema asfaltu, da ga ušutka. Nedugo zatim on je opet rekao “ovo su naši”, prepoznao sam ih po uniformama. Stigli smo pred tunel, a mama je prepoznala babine saborce. Izgubila je svijest. Tek tad je shvatila da nas je SPASILA iz sigurne SMRTI. Počeli smo vrištati vukući bespomoćno mamino tijelo i dozivati u pomoć! Neko nam je prišao, pomogao da je rashladimo, i ona se osvjestila. Nastavili smo put vrsto je držeći za ruke kao da će otići! Ubrzo smo stigli u Kladanj, zatim su nas odvezli na aerodrom Dubrave.

Mama je bila vidno loše, psihički i fizički. Smršala je 8 kilograma za dva dana. Noge su joj bile krvave. Po glavi, stopalima, nogama, rukama, svugdje je imala rane, uboje. Te strašne julske noći je doživjela šok. Od straha je nesvjesno samu sebe udarala, upala kosu! Jedva se oporavila. Stalno ju je odvozila hitna. Tek nakon sedam dana je bila malo bolje. Dobili smo i sobu za smještaj.

Bio je jedanaesti dan od pada Srebrenice, o ocu nismo ništa znali. Krenula sam s mamom po ručak, braco je ostao u sobi. Na kraju puta koji se spuštao u dolinu ugledala sam tri muškarca. Bosi, zavrnutih nogavica maskirnih hlača, pocjepanih majca... Babo? Da, bio je ON. Ukopale smo se. S njim su bili ročak i saborac. Nakon nekoliko sekundi našla sam se u njegovom zagrljaju. Krik oca i djeteta odjeknuo je dolinom! Moj heroj, moj babo, naizgled snažan, gromada, je kleknuo i plakao poput djeteta. Ćini mi se da sam tek tad bila svjesna šta je moglo biti! Ne puštajući mi ruku zagrljio je mamu. Otišli smo po brata. Ostali su svjedoci slobodi, sreći i okupljanju GENOCIDOM razorene porodice koja se spasila iz mjesta smrti!

Usljedile su godine borbe u miru. Školovanje, borba za egzistenciju. Bezbroj prepreka, poniženja, i ucjena samo zato što smo iz Srebrenice. Izbjeglice. Ali uspjeli smo pobijediti tragediju koja nas je zadesila. Majka domaćica i otac trgovac od spaljenog ognjišta SU NAM stvorili put uspjeha. Sa

minimalnim o?evim primanjem smo se školovali, 14 godina živjeli kao podstanari u bezuslovnoj ku?i, bez kupatila, vode, prozora... Uspjeli su da budemo naporedo s djecom koja su imala SVE, uspjeli su da opet imamo DOM. ONI SU MOJA NAJVE?A LEKCIJA ŽIVOTA.

Šta da nije bilo RATA? Imala bih temelj za život – DJETINJSTVO. Pamtila bih bezbrižne dje?ije dane, a ne granate i zlo! Poto?ari bi bili pšenicom zasijani, a ne bjelim nišanima ?ija tišina je KRIK što dušu razara. Ali dogodio se! Bio je GENOCID!!!Mi smo ga preživjeli, ali nam je dio duše ostao zarobljen u Poto?arima, u podrinjskim brdima i šumama, ostale su bezvremene misli i ?ežnja za najmilijima.

Naša BOL nema rok trajanja, a Srebrenica i njeni šehidi ŽIVE kroz naše sje?anje. Ostavili su nam u amanet glas tišine iz poto?arskog polja prekrivenog bjelinom nišana da zauvijek neumorno govorimo o njihovoj žrtvi i postojanju! DA GOVORIMO JER ONI NE MOGU!

Njihove majke – HEROINE – Majke Srebrenice su svima nama NAJVE?A LEKCIJA ŽIVOTA. S njihovim maj?instvom je otišlo sve, ali ne i neizmijerna dvodecenijska želja za pravdu. One nemaju velikih o?ekivanja, žive tiho, nemjerljivo snažne, hrabre i strpljive. Našle su smisao u BOLU.

Srebrenica ?e zauvijek biti grijeh ?ovje?anstva i dokaz koliko ZLO može biti VELIKO. Može i ve?e ako ga zaboravimo, jer bez znanja o prošlosti MI nemamo mjesta u budu?nosti! Zadivljuju?a i neprevazi?ena SNAGA srebrenih ljudi je NADJA?ALA zlo dobrotom, mržnju ljubavlju i zaborav sje?anjem!

OVO SVJEDO?ENJE JE MOJ DUG ZA ONE KOJI su ostali na vje?noj straži u poto?arskom hramu kao putokaz, kao opomena, kao bolno podsje?anje na GENOCID koji se DO KRAJA SVIJETA ne smije zaboraviti. JER Imamo najmanje 8372 razloga za SJE?ANJE...

Ja sam svjedok GENOCIDA, PREŽIVJELA SAM SAMO DA BIH GOVORILA...

Hvala Vam na prilici da budem dio historijskog sje?anja na GENOCID u Srebrenici.

Moram re?i, jer izgorjet ?u ako ne kažem! Moram re?i jer ?u se ugušiti od boli. Moram re?i, moram zbog svih srca koja prestadoše kucati da bih živjela. Moram re?i zbog svih majki. I zato pišem. Jer sve nezapisano kao da se nije ni dogodilo! A dogodilo se. Dogodio se GENOCID!!! Preživjela sam samo da bih govorila!

Srebrenica i njeni šehidi žive kroz naše sje?anje. Ostavili su nam u amanet glas tišine iz poto?arskog polja prekrivenog bjelinom nišana da zauvijek neumorno govorimo o njihovoj žrtvi i postojanju!

Moja knjiga je moje djetinjstvo, moje djetinjstvo je moja rana. Moja knjiga je kazna za zlo! Moja knjiga je nastala iz užasa vi?enog o?ima djeteta. Moja bol je s bijelim papirom stvarala historijsko sjedo?anstvo o krvavom zlu! Pisanjem sam pronašla mir za dušu, lijek za srce, kaznu za zlo! Hartija i pero su odraz snage moje duše i uma da se suprotstavim zaboravu.

Dževa Avdi?

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.